

Ιστορία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

/ [Πεμπτουσία](#)

image not found or type unknown

Συνεχίζοντας την παρουσίαση της πάντα επίκαιρης εργασίας: “Ορθοδοξία και ανθρώπινα δικαιώματα: τα εμπόδια στην αμοιβαία αποδοχή και συμπόρευση της Ορθόδοξης Εκκλησίας και των κινημάτων για ανθρώπινα δικαιώματα” του Παναγιώτη Πολυχρονόπουλου, περνάμε σε μια ενδιαφέρουσα ιστορική αναδρομή.

Για την ορθή κατανόηση της ιδέας των δικαιωμάτων του ανθρώπου οφείλουμε να διακρίνουμε ανάμεσα σε αυτά και τις ιστορικές προδρομικές μορφές τους, «*μεταξύ της ιδέας των δικαιωμάτων του ανθρώπου που είναι ‘μοντέρνο’ φαινόμενο και των διαφόρων προμοντέρνων θρησκευτικών ή φιλοσοφικών τους ριζών*»[\[1\]](#)

Κοινό τόπο σε όλες τις παραδοσιακές πολιτιστικές και θρησκευτικές αντιλήψεις αποτελεί το *κοινό καλό*, χωρίς απαραίτητα να ευαγγελίζεται την προστασία της ανθρώπινης ύπαρξης και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Είναι γεγονός ότι όλες οι μεγάλες θρησκείες ευαγγελίζονται μια ηθική με οικουμενικό χαρακτήρα και κατά συνέπεια η οικουμενικότητα αποτελεί στοιχείο των μεγάλων πολιτισμών. Σε κάθε περίπτωση όμως αυτή αφορά μόνο εκείνους τους ανθρώπους, οι οποίοι ανταποκρίνονται στο κάλεσμα των συγκεκριμένων θρησκειών. Είναι επίσης γεγονός ότι σε όλους τους πολιτισμούς υπάρχουν κοινωνικές ομάδες προς τις οποίες εκφράζεται περιφρόνηση και αποκλείονται από τα κοινωνικά οφέλη, είτε

πρόκειται για τις γυναίκες και τους δούλους, είτε για τους ομοφυλόφιλους, τους μετανάστες, τις θρησκευτικές και εθνικές μειονότητες, τα άτομα με χρόνιες ασθένειες και ειδικές ανάγκες κλπ[2]. Τα άτομα αυτά στερούνται παντός δικαιώματος, οδηγούνται στο περιθώριο, βιώνουν τον αποκλεισμό, αντιμετωπίζονται με εχθρότητα από την κοινωνία, η οποία δεν τους συγχωρεί το γεγονός ότι είναι «διαφορετικοί». Για τους περισσότερους από μας τα ανθρώπινα δικαιώματα έρχονται να θεραπεύσουν αυτήν ακριβώς την ανάγκη της αποδοχής του «διαφορετικού» ως ισότιμου μέλους της κοινωνίας και της προστασίας του. Η μελέτη της ιστορίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων θα μας αποκαλύψει όλες τις πτυχές του ζητήματος, δεδομένου ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα ούτε αυτονόητα υπήρξαν, ούτε αδιαμφισβήτητα από της εμφανίσεως τους και εξής.

Τα δικαιώματα του ανθρώπου, με τη σύγχρονη έννοια, είναι μια ιδέα σχετικά νέα, παρόλο που οι αγώνες του ανθρώπου για το δίκαιο είναι τόσο παλιοί όσο και η ανθρωπότητα.[3]

Η έννοιας του δικαιώματος έχει πιθανότατα την απαρχή της στις πρωτόγονες ανθρώπινες κοινωνίες. Οι αρχέγονοι νόμοι, γραπτοί ή άγραφοι, καθορίζουν συχνά με σαφήνεια τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μελών της κοινωνίας και αφορούν, είτε όλα τα μέλη της, είτε συγκεκριμένες κοινωνικές τάξεις.

Η ανίχνευση της καταγωγής και της εξέλιξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι μια ιδιαίτερα δύσκολη κατηγορία άμεσα συνδεδεμένη με την οικουμενικότητά τους και τη νεωτερική ηθική.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα αναπτύχθηκαν στα πλαίσια της νεωτερικής ηθικής, συνδέονται όμως με τις αρχαίες αξίες, οι οποίες αποτέλεσαν τη βάση ποικίλων θρησκευτικών και κοσμικών παραδόσεων. Η σύνθεση των παραδόσεων αυτών συνετέλεσε στη διαμόρφωση της νεωτερικής ηθικής.

[1] Heiner Bielefeld, *Die Menschenrechte als "das Erbe der gesamten Menschheit"*, στο Κώστας Δεληκωσταντής, *ό.π.*, σ.31

[2] Μάικλ Ιγκνάτιεφ, *ό.π.*, σ.37

[3] Κώστας Δεληκωσταντής, *Τα Δικαιώματα του Ανθρώπου*, σ.21